

Uchwała Nr 31/2022
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 13 października 2022 r.

**w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw
w celu ustanowienia 35-godzinnego tygodnia pracy**

Po rozpatrzeniu, na wniosek Marszałka Sejmu RP z dnia 29 września 2022 r. (pismo SPS-WP.020.259.5.2022), poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ustanowienia 35-godzinnego tygodnia pracy, stosownie do art. 329 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), Rada Główna przedstawia następującą opinię.

Idea skracania tygodniowego wymiaru czasu wpisuje się trafnie w społeczne oczekiwania w krajach rozwiniętych. Ma jednak ona swoje istotne uwarunkowania i wielowymiarowe konsekwencje. W niniejszej opinii odnosimy się jedynie do zagadnień mających wpływ na sektor nauki i szkolnictwa wyższego.

1. Art. 30 projektu ustawy dotyczy zmian w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.). Zawiera propozycje nowelizacji w art. 127, określającym roczny wymiar zajęć dydaktycznych dla nauczyciela akademickiego. Zmiany te dotyczą obniżenia pensum dydaktycznego o 30 godzin rocznie dla wszystkich grup nauczycieli akademickich z wyjątkiem pracowników na stanowiskach lektora lub instruktora, dla których proponowana obniżka wymiaru zajęć wynosi 60 godzin.
2. W uzasadnieniu projektu – obok szerszej perspektywy i przedstawienia przesłanek społecznych, kulturowych i ekonomicznych ustawy, także nawiązujących do doświadczeń międzynarodowych, znajduje się krótka i ogólna informacja o ekonomicznych uwarunkowaniach i konsekwencjach proponowanych zmian. Trafnie zakłada się wzrost popytu na pracę na skutek zmniejszonego wymiaru czasu pracy w ogóle, w tym w sektorze publicznym, w szczególności w sektorze edukacji i szkolnictwa wyższego. Uzasadnienie operuje jednak ogólnikami, które nie są wystarczające dla rzetelnej, obiektywnej oceny skutków ustawy. Takie dane dla uzasadnienia możliwości i antycypacji skutków budżetowych – by podkreślić tylko ścisły związek ustawy ze sferą publiczną – są niezbędne. Tego wymaga troska i odpowiedzialność za stan finansów publicznych i troska o państwo jako dobro wspólne.
3. Uzasadnienie projektowanej ustawy jest ogólne i nie uwzględnia specyfiki sektora nauki i szkolnictwa wyższego. Skrócenie ustawowego wymiaru godzin pracy na uczelniach łączyć się będzie z potrzebą zwiększenia zatrudnienia w grupie nauczycieli akademickich, zwiększenia zatrudnienia w porównywalnych liczebnie pozostałych grupach pracowników podmiotów sektora nauki i szkolnictwa wyższego oraz wzrostem wynagrodzeń za nadwymiarowy czas pracy. Są to znaczące, finansowe koszty i potencjalne ograniczenia i zagrożenia dla wdrożenia proponowanych zmian.
4. Sytuacja ekonomiczna polskich szkół wyższych, instytutów PAN, instytutów badawczych i pozostałych instytucji jest obecnie bardzo trudna. Taka też rysuje się najbliższa przyszłość: malejąca relatywnie subwencja w ostatnich latach w połączeniu ze szczególnie dużym wzrostem kosztów funkcjonowania instytucji, wymaga pilnej interwencji dotyczącej systemowego zwiększenia finansowania, zapewniającego długoterminową stabilizację dla instytucji nauki i szkolnictwa wyższego. Proponowane

skrócenie czasu pracy pogłębi wspomniane problemy, a proponowana ustawa nie ma dokładnego, precyzyjnego rachunku finansowego – nie zawiera konkretnych danych, opartych na dokładnej analizie ekonomicznej w skali państwa, poszczególnych sektorów, w tym nauki i szkolnictwa wyższego.

5. Projekt ustawy zakłada wydłużone *vacatio legis*. Ustawa ma wejść w życie 1.01.2024 r. i być wdrażana stopniowo, przez trzy lata (art. 34-39 ustawy). W odniesieniu do szkolnictwa wyższego zmniejszenie maksymalnego rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych ma nastąpić w trzecim roku od wejścia w życie ustawy, tj. z dniem 1.10.2026 r. (s. 44 uzasadnienia). Ten okres jest zbyt krótki i powinien być dopasowany do długości cykli kształcenia. Należy zwrócić uwagę, że art. 80 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nakłada na uczelnie obowiązek ustalenia wysokości opłat pobieranych od studentów przed rozpoczęciem rekrutacji i utrzymywanie ich w stałej wysokości do zakończenia cyklu kształcenia. Przepis ten dotyczy zarówno uczelni publicznych i niepublicznych. Z kolei zasady rekrutacyjne powinny być ustalone nie później niż do 30 czerwca roku poprzedzającego rekrutację (art. 70 ust. 1 ustawy PSWiN). Oznacza to potrzebę określenia skutków finansowych zmiany tygodniowego czasu pracy na minimum 4 lata przed jej wejściem w życie, a w przypadku jednolitych studiów magisterskich – na minimum 6 lat.

Uchwałę otrzymuje Marszałek Sejmu RP oraz Minister Edukacji i Nauki.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys